

VEILIGHEID VOOROP

JAARVERSLAG 2018 | 30 april 2019

INHOUD

---

1. Stichting Veiligheid Voorop

2. Resultaten

a. Aansluitgraad

b. Ongevallen en lekkages

c. Betrokken Leiderschap

d. Excellente veiligheid beheersystemen

e. Regionale Veiligheidsnetwerken

f. Veiligheid in de keten

3. Safety Deals

4. Ik zie, ik zie....

5. Positieve trend

6. Veiligheid als verbindende norm

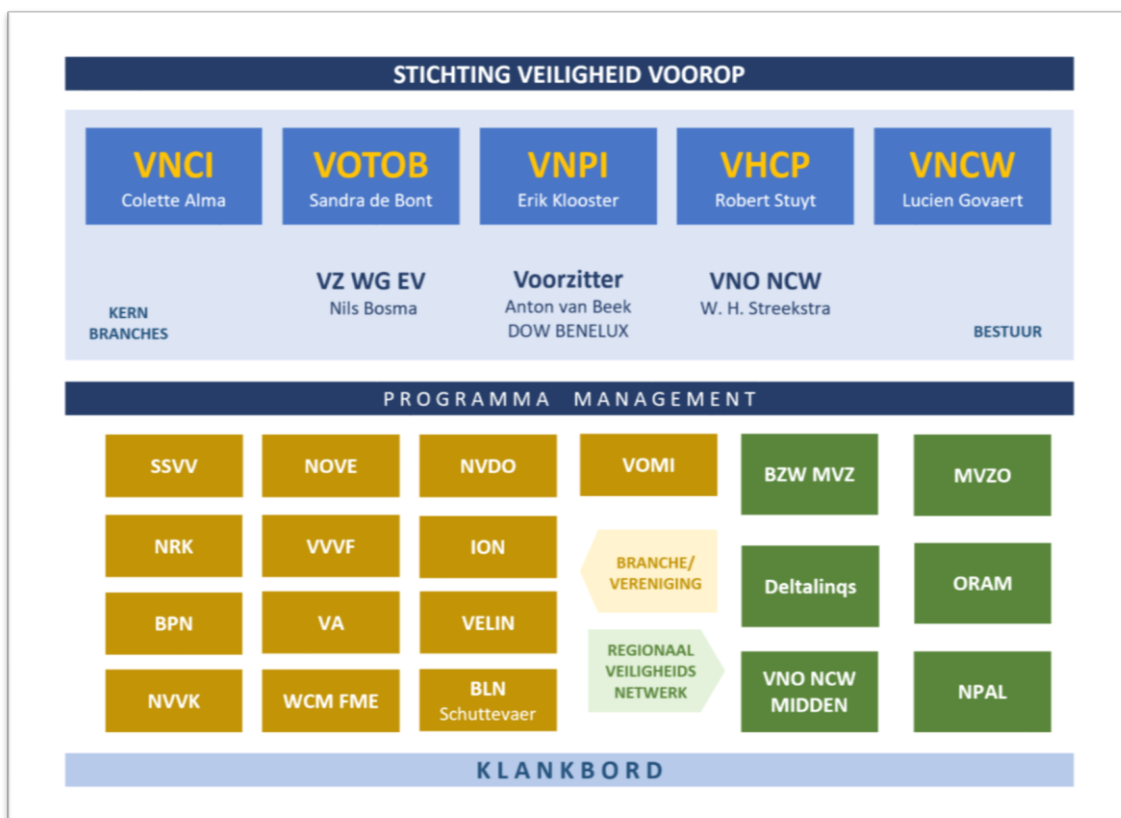
2

1. Stichting Veiligheid Voorop

Sinds januari 2018 is de Stichting Veiligheid Voorop hét uitvoerend orgaan van de het gelijknamige programma. Het is een gemeenschappelijk initiatief waarin via 18 branches en 6 regionale veiligheidsnetwerken ruim 90% van alle (petro)chemische BRZO bedrijven concreet en actief samen werken aan een veiligere sector. Het programma kent 4 dragende pijlers die richtinggevend zijn voor de strategische koers van de activiteiten. Betrokken **leiderschap** als basis voor een stabiele veiligheidscultuur, excellente **veiligheidsbeheersystemen** waarin transparantie garant staat voor een verantwoord veiligheidsbeleid en als voorwaarde dient voor het veilig samenwerken in de **keten**. Al die principes worden via de branches maar vooral ook in **regionaal verband** dagelijks geconcretiseerd. In dit verslag de resultaten van de gemeenschappelijke inspanningen van 2018.

Structuur en organisatie

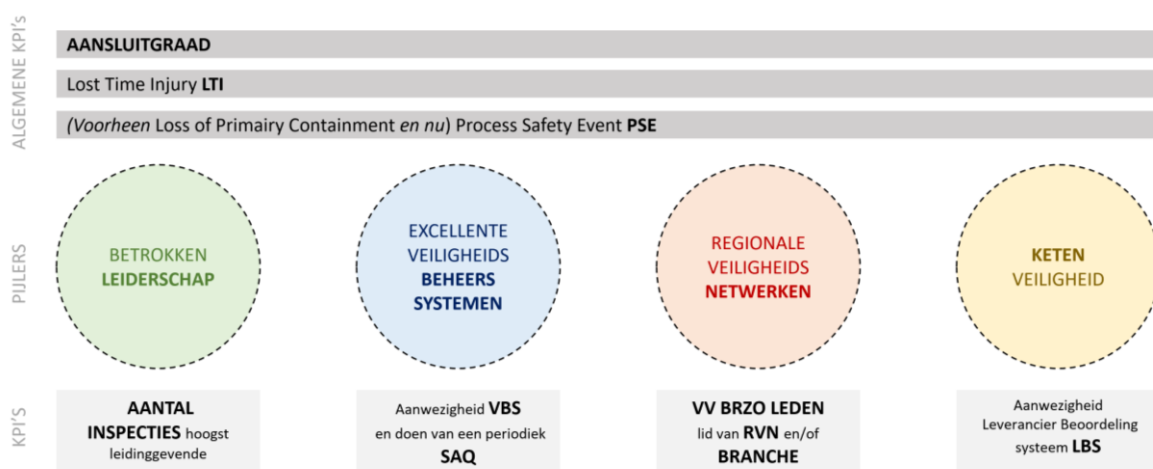
En dat betekent dat er altijd en continu aandacht aan besteed moet worden. Het doel van Veiligheid Voorop is het om een cultuur te scheppen waarin een bewuste en voortdurende alertheid heerst met een positief effect op het naleefniveau en de mate van risicobeheersing. Het programma bestaat sinds 2011 en de sector heeft deze in 2018 in een zelfstandige stichting ondergebracht. 5 kernbranches vormen het bestuur en 13 gerelateerde branches zijn aangesloten. Samen met nog 6 regionale veiligheidsnetwerken vertegenwoordigen zij 92% van alle BRZO bedrijven in de (petro)chemische sector (323 leden).

Stichting Veiligheid Voorop uit 18 brancheverenigingen en werkt samen met 6 regionale netwerken. Het bestuur wordt gevormd door de **VNCI, VNPI, VOTOB, VHCP, VNCW** aangevuld door VNO-NCW. De leden zijn: **VVVF, VA, BNL, NRK, Velin, WCM, NVDO, VOMI, NVVK, SSVV, NOVE, ION** en **BPN**. De 6 regionale veiligheidsnetwerken zijn **NPAL, MVZO, MCV – Zuid West, ORAM, Deltalinqs** en **VNO-NCW Midden**.

4 pijlers

Gezamenlijk wordt gericht aan de verbetering van de veiligheidscultuur en de veiligheidsprestaties binnen Brzo-bedrijven: raffinage, (petro)chemie, op- en overslag en afvalverwerking. Om deze verbetering te realiseren wordt jaarlijks een actieplan vastgesteld gebaseerd op de vier pijlers. 1. **Betrokken Leiderschap**. 2. **Excellente Veiligheid Beheersystemen**, 3. **Regionale Veiligheidsnetwerken** en 4. **Veiligheid in de keten**.

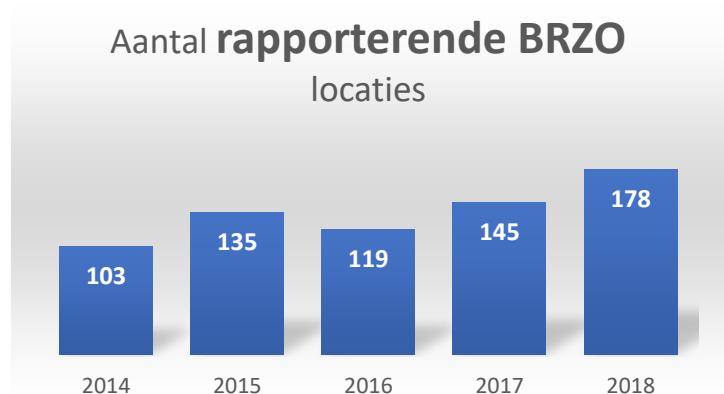

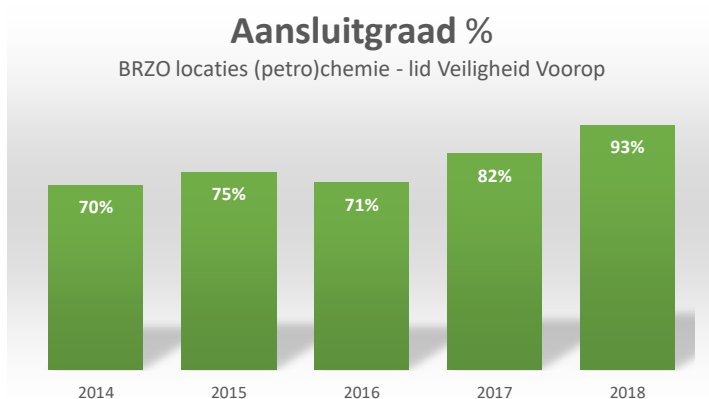
4

Op deze vier thema's heeft Veiligheid Voorop indicatoren (zogenaamde Kwaliteit Prestatie Indicatoren KPI's) benoemd die jaarlijks gemeten en uitgevraagd worden zodat mogelijke trends en ontwikkelingen op termijn waarneembaar zijn.

2. Resultaten

Alle aangesloten leden worden jaarlijks verzocht cijfers aan te leveren om inzicht te krijgen in het collectief functioneren van de sector. Het aantal rapporterende bedrijven neemt door de jaren heen toe. Dit jaar zijn de resultaten gebaseerd op de cijfers van 178 rapporterende bedrijven.

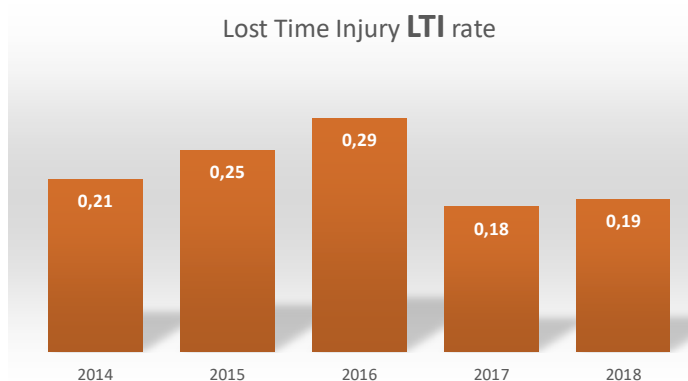
Aansluitgraad

Nederland kent in het totaal 401 BRZO locaties¹ waarvan 323 met een (petro)chemische kwalificatie. Van die 323 locaties zijn 302 lid van Veiligheid Voorop. Dat betekent een aansluitgraad van 93%. Bedrijven zijn lid via een branche of regionaal veiligheid netwerk en daardoor thematisch of geografisch betrokken bij concrete initiatieven.

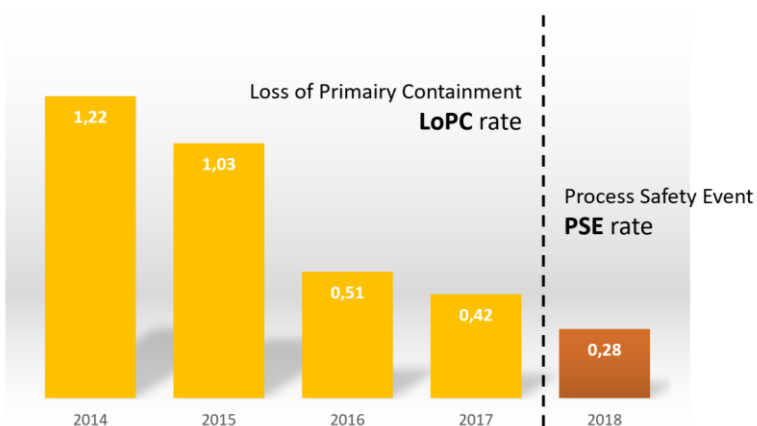
Ongevallen en lekkages

Het aantal ongevallen met verzuim (LTI) is nagenoeg gelijk gebleven. Het totaal aantal is licht gestegen, maar omdat ook het totaal aantal gewerkte uren is toegenomen blijft de ratio nagenoeg onveranderd.

Het aantal lekkages wordt vanaf dit jaar uitgedrukt in Process Safety Event (PSE). Tot vorig jaar werd deze grootheid uitgedrukt in Loss of Primary Containment (LoPC). In beide gevallen baseert het programma zich op de definitie van de CEFIC guideline². Internationaal zijn de criteria medio 2016 aangescherpt en internationaal geharmoniseerd. Deze aanpassing zal mede reden zijn voor de daling van de ratio.

5

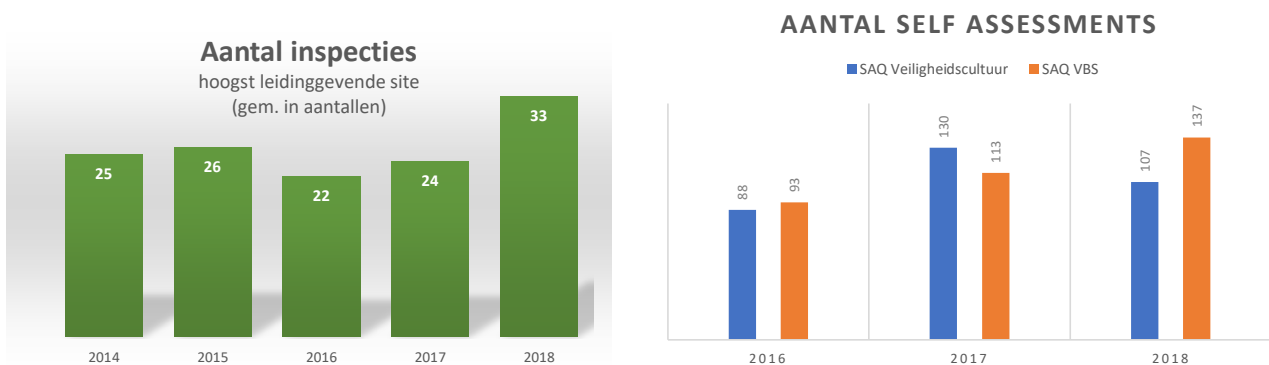

¹ Er zijn meer BRZO locaties dan bedrijven. Een bedrijf kan meerdere locaties hebben. Locaties zijn afzonderlijk opgenomen in de bedrijvenlijst.

² CEFIC *European Chemical Industry Council*: richtlijn aangepast conform de internationale ICCA criteria, waardoor de 'Europese (CEFIC) en Amerikaanse API' definities in lijn met elkaar zijn.

Betrokken leiderschap

Om inzicht te krijgen in de betrokkenheid van het leidinggevend management wordt gekeken naar het aantal aantoonbare inspecties door de betreffend hoogst operationeel leidinggevende van de BRZO locatie. Het aantal inspecties is aanzienlijk gestegen het afgelopen jaar. Van belang is te weten hoe en op wat voor manier zo'n inspectie georganiseerd en gehouden wordt. Met andere woorden waaruit dan precies die betrokkenheid blijkt. In het protocol dat door alle organisaties is aangenomen die dergelijke inspecties uitvoeren staan de formele richtlijnen genoemd. In 2019 zullen die richtlijnen dienen als basis voor een inhoudelijke dialoog tussen de betreffend leidinggevenden en/of (plant)managers om specifiek te duiden hoe zij die betrokkenheid invulling geven.

6

Excellente veiligheid beheerssysteem (VBS)

Brzo-bedrijven zijn wettelijk verplicht om een veiligheidsbeheerssysteem (VBS) te hebben. Het eigen veiligheidsbeheerssysteem goed in de gaten houden en regelmatig onderwerpen aan een onderhoudscheck is inherent aan het goed functioneren ervan. Het aantal bedrijven dat dit jaarlijks doet groeit gestaag. Daarnaast wordt gevraagd welke bedrijven periodiek³ een Self Assessment Veiligheidscultuur (SAQ)⁴ uitvoeren. Een indicatie voor de mate van inspanningen van de organisatie op het gebied van veiligheidscultuur. Dit aantal is licht gedaald, maar dat wil zeker niet zeggen dat er geen aandacht is voor veiligheidscultuur. Alleen dat het meten ervan is afgenomen. Dit jaar komt er een modificatie op de bestaande SAQ die toegankelijker en een stuk gebruiksvriendelijker is waardoor toepassing enorm gestimuleerd wordt.

Dit is van belang omdat de data niet alleen als onderlinge benchmark, maar ook als basis kan dienen voor functionele en effectieve analyse. Van, en met elkaar leren, maar ook gemeenschappelijk door ontwikkelen en groeien tot de meest veilige sector ter wereld. Met dat als ambitie zullen we meer uit de gemeenschappelijke data moeten halen dan we nu doen en collectief de schouders zetten onder het samenstellen van een betrouwbaar set aan sectordata die de basis kan leggen voor fundamentele analyse (data mining en/of machine learning) zodat het thema veiligheid als structureel onderdeel van de bedrijfscultuur wordt gezien.

³ Periodiek in deze context: minimaal 1 keer in de 3 jaar.

⁴ Zelfbeoordeling van veiligheidscultuur conform de SAQ Veiligheid Voorop of een vergelijkbare beoordeling zoals Safety Maturity Tool (SMT), Hearts and Minds of een eigen corporate systeem.

Regionale Veiligheid Netwerken

Voor het bereiken van een hoger veiligheidsniveau binnen de industrie is het uitwisselen van kennis en best practices en het leren van (bijna) incidenten van groot belang. Dat betekent dat het onderlinge contact in de regio gefaciliteerd moet worden. De branche is van belang op landelijk niveau en als het gaat om algemene branche gerelateerde aspecten, maar als het gaat om de praktische toepassing en de alledaagse uitvoering is regionale cq lokale uitwisseling van ervaring veel functioneler en effectiever. De stichting heeft daarom ook de beleidsregel ingevoerd dat alle leden van veiligheid voorop óók lid zijn van een branche of een regionaal veiligheidsnetwerk. Die doelstelling is behaald. Alle 302 leden van veiligheid voorop zijn lid van een of meerdere branches (215) en/of van een RVN (174).

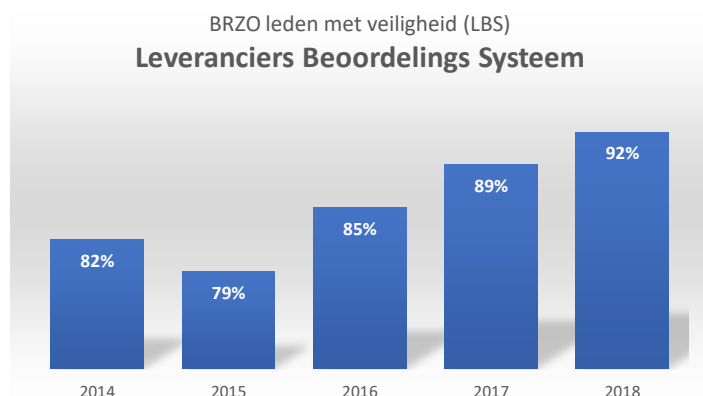
In 2018 zijn zij 5 keer bij elkaar geweest. Uitdaging is optimaal van elkaar te leren en met elkaar samen te werken met aandacht voor het regionale karakter en behoud met de betreffend effectieve aanpak. Door de regionale veiligheidsnetwerken zijn tientallen bijeenkomsten georganiseerd voor de aangesloten BRZO bedrijven en hun ketenpartners, zoals contractors, gericht op kennis uitwisseling en kennisdeling. Bij deze bijeenkomsten is sprake geweest van een grote diversiteit aan werkvormen, zoals workshops, discussiesessie, werkbezoeken. Thema's die aan de orde kwamen: implementatie van PGS richtlijnen, leiderschap, transparantie en risico communicatie, leren van elkaar, veilig werken in besloten ruimten, hoe om te gaan met (potentiele) zorgstoffen en in gesprek met de overheid.

De netwerken zijn per regio verschillend georganiseerd en dat vraagt met name in de uitvoering goede onderlinge afstemming en heldere communicatie. Veel effort is gestoken in de gemeenschappelijke Safety Deal: **BRZO Top management**. Dat is een specifieke opleiding voor (toekomstig) plant managers van BRZO locaties waarin integraal aandacht besteed wordt aan de effectieve organisatie en gedegen facilitatie van een goede veiligheidscultuur. Het zijn van een 'betrokken leider' in de (veiligheids)praktijk van alledag. Alle inspanningen hebben inmiddels geleid tot de toekenning van de subsidie en in 2018 zullen met behulp van de samenwerkende RVN 2 pilots worden uitgevoerd.

7

Veiligheid in de keten

Je bent zo veilig als de zwakste schakel van de keten. Als we ernaar streven de veiligste (petro)chemische sector te zijn dan is het nodig collectief onze verantwoordelijkheid te nemen en te organiseren. Een van de manieren om onderling de veiligheid in beeld te brengen is een zogenaamd Leveranciers Beoordelingssysteem. Inmiddels heeft 92% een toepassing die als dusdanig gekwalificeerd kan worden.

Veiligheidscoalitie 2018

Dit is een bijzondere waardering voor bedrijven of samenwerkingsverbanden die gemeenschappelijk hebben bijgedragen aan, of werken aan een collectief veiliger (petro)chemische sector. Op 11 april is de eerste verkiezing geweest met drie waardige finalisten. Tijdens de beurs Safety&Health@Work in Rotterdam Ahoy HSElife verkozen tot Veiligheidscoalitie van het Jaar 2018. HSElife ziet het als haar taak een dalende trend in te zetten van het aantal incidenten dat jaarlijks plaatsvindt in de olie- en gasindustrie. De coalitie liet de andere finalisten, de RDM Training Plant en de coalitie van Vopak, Verwater en Sam Safety achter zich.

3. Safety Deals

Het ministerie Infrastructuur en Waterstaat stelt sinds 2017 jaarlijks een bedrag ter beschikking waarmee ze initiatieven ondersteunt van samenwerkingsverbanden en brancheorganisaties die voldoende bijdragen aan blijvende versterking van de omgevingsveiligheid in Nederland. Dit ten aanzien van industriële activiteiten met gevaarlijke stoffen of risicovolle processen.

Deze *Subsidie ter Versterking van de Omgevingsveiligheid (SVO)* staat, in toegekende vorm, beter bekend als Safety Deal. In 2018 heeft de Stichting Veiligheid Voorop uitvoering gegeven aan...

1. **Het leren van incidenten (VNCI)** met als doel het aantal incidenten zoveel mogelijk te reduceren. Hiervoor is het van belang om (continu) te leren van de betreffende incidenten, bijna-ongevallen (near misses) en onveilige situaties. Onderdeel van het traject is het leerproces verkennen en optimaliseren door onder andere de gesignaleerde barrières zoals de 'risico-regelreflex' en de 'transparantieparadox' weg te nemen.
2. **Samen veilig werken in de keten (VOTOB en VOMI)** In 2016 en in 2018 zijn er metingen geweest, waarbij de veiligheidsbeleving van de medewerkers van zowel de tankopslagbedrijven als de contractors in kaart werden gebracht. Tussen beide metingen in zijn er verschillende initiatieven georganiseerd om de samenwerking te verbeteren.

Bovendien een aanvraag ingediend voor:

- ✓ **Veiligheid Voorop:** integraal, verbindend en complementair
vervolgsubsidie voor de Stichting Veiligheid Voorop voor uitvoering van het gelijknamige programma.
- ✓ **Chemie on tour**
Leren van en met elkaar op locatie. Uitwisselen van kennis, kunde en ervaring op de werkvloer.
- ✓ **Knelpunten innovatieve oplossingen**
Om uiteenlopende redenen worden nieuwe technieken relatief weinig toegepast in de bestaande praktijk. Waarom? En welke maatregelen kunnen genomen worden om bezwaren weg te nemen, dan wel gebruik te stimuleren.
- ✓ **Road to zero** voor zeer gevaarlijke stoffen
validatie van ontwikkelde veiligheidsmaatregelen ten behoeve van de integrale veiligheid specifiek voor procesbaden en SVHC/CMR stoffen die niet door andere systemen ondersteund worden .
- ✓ **VBS Adapter**
Een uitwisselingsstandaard die de bestaande variantie in systemen respecteert en de betreffende 'uitkomsten' vertaald naar een algemene standaard die gerelateerd is aan alle duidingscriteria en interpretatieschema's.

4. Ik zie, ik zie....

De jaarlijkse **Veiligheidsdag** stond dit jaar in het teken van het zien. Of liever gezegd: in het teken van het 'niet zien'. *Welke gevaren zien we niet? Wie zegt me wat ik niet zie? Hoe zeg ik iemand wat hij/zijn niet ziet? Hoe weet ik wat jij niet ziet? Welke zaken kunnen we simpelweg niet zien omdat ons gezichtsvermogen te beperkt is...?* De psychiater **Damiaan Denys** en de illusionist **Victor Mids** hebben de deelnemers onder leiding van de blinde **Joost Rigter** meegenomen in een onbekende duisternis waarin het samenwerken en het vertrouwen op elkaar een opvallende uitweg bleek die eenieder op zijn of haar manier heeft ervaren. Vervolgens waren er op allerlei aanpalende gebieden workshops die het thema vanuit een opvallend of onverwacht perspectief belichtten. **Stientje van Veldhoven** kwam langs om te vertellen wat zijn 'ziet', maar vooral ook zou willen zien in de toekomst. Dit alles vond heel toepasselijk plaats in het **Shell Technology Center** in **Amsterdam** waar de door hen opmerkelijke uitvinding werd gepresenteerd namelijk de **SENSABOT**. Een robot die wordt ingezet in onbemande en moeilijk bereikbare olie- en gasinstallaties en is ontwikkeld om zes maanden lang autonoom zonder onderhoud te kunnen opereren. Medewerkers kunnen de robot gebruiken als hun ogen en oren op de grond, wat hen in staat stelt op afstand apparatuur te controleren, sneller te reageren op alarmmeldingen en nauwkeurige informatie te verzamelen.

5. Positieve trend

Naast alle genoemde resultaten die over de hele lijn een positieve ontwikkeling laten zien is de grootste verdienste van het netwerk het netwerk zelf. Organisaties en bedrijven die elkaar zoeken en vinden in de gemeenschappelijke ambitie de (petro)chemische sector in Nederland duurzaam veilig te maken. Steeds vaker worden initiatieven ontplooid die over de ogenschijnlijk schijnbare grenzen heen reiken. Zo worden toepassingen omgevormd of aangepast voor net niet BRZO bedrijven; contractors betrokken bij de opzet en uitvoering van plannen en de overheid wordt steeds meer gezien als partner in de realisatie van collectieve missie. Een greep uit de activiteiten uit 2018 om trots op te zijn...

- ✓ Ontwikkeling handreiking voor een praktisch toepasbare **Process Safety Management Aanpak** (PSMA) voor gericht op de 'mkb-chemiebedrijven'.
- ✓ De **Safety Maturity Tool** van de VOTOB bestaat 5 jaar. Tankopslag 5 jaar langs de meetlat. In een bijzondere jubileumbijeenkomst is uitvoerig stilgestaan bij deze heuglijke mijlpaal.
- ✓ Organisatie van het tweede **innovatiesymposium** van de MCV plaats. Voor deze bijeenkomst is de samenwerking gezocht met regionale partijen (zoals het Kennis- en Informatiecentrum Maintenance Proces Industrie en het Havenbedrijf) én landelijke partijen als de VNCI. Het werd daardoor een breed symposium '**Behind the scenes**' over innovatie en veiligheid dat veel partijen met elkaar in verbinding bracht, maar dat ook deelnemers vanuit uiteenlopende achtergrond inspiratie gaf over toepassing van innovaties op het vlak van veiligheid.
- ✓ Het wereldwijde **Responsible Care-programma** is de concretisering van een collectieve ambitie een bijdrage te leveren aan een duurzamere samenleving. De resultaten worden online beschikbaar gesteld. Onderdeel hiervan is de benchmarkanalyse op het gebied van arbeidsongevallen en spills; maar ook goede praktijken op het gebied van veiligheid en duurzaamheid zijn opgenomen.

- ✓ Voor het bereiken en behouden van een hoog veiligheidsniveau is de rol van de leider bepalend. Betrokken leiderschap is een absolute voorwaarde. Het **BRZO TOP Management** geeft hier gedeeltelijk invulling aan. Komend jaar zal het curriculum aangevuld worden met proces technische inzichten en juridische kennis om als integrale basis te dienen voor de (toekomstig) BRZO plantmanager
- ✓ In 2018 is een inspirerende werkpraktijk uitgebracht op het gebied van het gebruik van werkvergunningen. De **uniforme werkvergunningprocedure** bevat aanbevelingen voor werkwijze en randvoorwaarden binnen de bedrijven, die een afstemming op de specifieke bedrijfsorganisatie en integratie in de bedrijfsprocessen mogelijk maakt. Deze vernieuwde procedure is opgesteld in een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de olie- en gasindustrie, de petrochemische industrie, op- en overslagbedrijven van chemische producten en van aannemers die werken voor deze industrieën.
- ✓ Ontwikkelen inspirerende werkpraktijk 'Veiligstellen'.
- ✓ Om transparant te maken wat de (petro)chemische doet op het gebied van veiligheid heeft de Koninklijke VNCI een speciale **infographic** ontwikkeld. Deze toont hoe er gewerkt en geleerd wordt in de chemische industrie om de processen en het werk nog veiliger te maken.

6. Veiligheid als verbindende norm

10

Veiligheid Voorop is meer dan een stichting of samenwerkingsverband, het is een onuitgesproken norm die de sector tot standaard verheven heeft. Het is niet langer de vraag of veiligheid voorop staat maar hoe. De samenwerking is dan ook voornamelijk gericht op de manier waarop we die veiligheid kunnen organiseren. Communicatie is daarbij de grootste uitdaging. Het collectief leren gaat alleen als we gemeenschappelijk kunnen profiteren van de wederzijdse en onderlinge inzichten. Complementair en additioneel voortbordurend op een stabiel netwerk dat verbonden wordt door een gemeenschappelijk streven de veiligste (petro)chemische sector ter wereld te zijn, te worden én te blijven. En daar zit de tweede uitdaging: de standaard voor veiligste. Die onuitgesproken norm zal door onszelf gedefinieerd moeten worden. Naast de onderlinge communicatie zal de sector zich uniform moeten gaan uitspreken over hoe dat er dan uitziet; kwantitatief, maar vooral kwalitatief. De stichting zal zich het komende jaar bijzonder inspannen om de goede praktijken en noemenswaardige initiatieven van de sector zichtbaar te maken. Veiligheid als verbindende norm om gemeenschappelijk te groeien.